

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Homo Christianus In Sua Lege Institutus. Sive Discursus Morales

Qvibus Totvm Hominis Christiani Officivm Explicatvr; Quidque is fugere,
quid agere debeat, quàm exactiſimè traditur

Segneri, Paolo

Augustæ Vindellicorum ; Dilingæ, 1695

Discursus Ultimus. De Necessitate ad Mortem se præparandi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-45993](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-45993)

figam metnamus. Faciamus officium Filiorum erga Cælites, & securi sumus. Amant nos illi charitate maxima, atque idè nostrâ causâ etiam atque etiam cupiunt. Et quanquam id secus haberet, tamen periculum non esset, ne nos destituerent, ipsi siquidem Deo vinculis charitatis tam arctis devincti sunt, ut aliud velle nequeant, quàm ut nos junctâ cum ipsis operâ illo fruamur, & quam possumus, gloriâ per omnem de-

ceps æternitatem exhibeamus. Nec verò aliud par est à nobis quotidie postulari. Beatos sanè nos, si in re tanti momenti omnem exosi sumus ignaviâ! Sperare enim verò licebit, nos post peregrinationem hujus vitæ non longam appulsiuros in patriam, & ibi præsentem agnituros, & grâtiâs iis maximas habituros, qui jam salvi id egerunt unice, ut nos quoque hoc ex exilio ad salutis portum felicissimè appleremus.

DISCURSUS ULTIMUS.

De Necessitate ad Mortem se preparandi.

Iur cum Majores nostri crederent, non aliud in Mundo mare esse, nisi illud, quod, quia terris undiq; cingitur, Mediterraneum appellatur. Unde si qua navis geminos illos ad montes accessisset, qui fretum Herculeum claudunt, Abylam inquam & Calpen, ultimos illa naturæ fines attingisse videbatur, ultra quos progredi liceret nemini. *Non plus ultra.* Sed jam à pluribus seculis infantiam hanc suam Mundus dedidit, experientiâ doctus ultra illud nostrum mare, Oceanum diffundi vastissimum, in quo naufragis inevitabilis sit mors, ad litus autem secundâ navigatione appellentibus opes ac divitiâ ingentes paratæ. Hac ratione Ethnici etiam olim

credebant, sinem & terminû ærumnarum humanæ vitæ esse mortem, *Ultimum terribiliam*, ultra quam mala essent nulla, nisi quæ sibi rudes & nimidum creduli fingerent, vel quæ solâ Pœtitarum fabularum auctoritate niterentur. Verùm non fallente Fidei magisterio pridem didicimus; mortem humanarum ærumnarû metam non esse, sed tenue principium. *Hac autem omnia Matth. 24.8.* *intra sunt dolorû* Latius multò longius, quæ patet ille malorum Oceanus, quæ ultra vitæ nostræ columnas metaere debemus, si naufragium facimus; sicut è diverso multò & fortunatius, & omnium opum affluentia nostro litore beatus litus est, ad quod secundâ navigatione usi, appellemus. Quid autem hæc fide docente intellexisse juvat, si subinde vivimus, tanquam si altissi-

Uuu 3 m̄

mâ ad huc rerum ejusmodi incitiâ laboraremus? Quid juvat, si gravissima nec prospicimus, nec cavemus pericula, quæ illo transitu nos manent? AA. Dilectissimi, finem imponam dissertationibus hisce meis, demonstrando veritatem, inter omnes, quæ ad usum revocari debent, momenti sanè maximi, duobus hisce comprehensam: necessitate, & modo, seu ratione ritè se ad mortem præparandi. Suppono autem, non dissiſcor, unumquemque eorum, qui huc ad me audiendum convenerunt, velle servare animam suam. Aliàs si quis adesset, qui, phrasi Prophetæ, fecisset jam pactum cum Inferno, palàm denuntio, me ad eum verba non facere. Abeat sanè ille hoc è cætu, aut si abire detrectat, aures saltem, instar aspidis surdæ, obturet, ne me maximo suo malo & damnationis incremento audiat. Si autem de diverso salutem vestram universi unicè anhelatis, cunctis ego pari evidentia demonstrabo, tam argumentis à sola ratione, quam ab autoritate, fide nixâ, petitis summam necessitatem apparandi se ad mortem; ut inde digrediar ad ostendendam paucis apparationis ejus formam ac modum. Rationem primò consulamus.

I.

II. Apparationis ad opus quodcunque necessitas, gemino ex capite oriri potest: aut ex ipso opere, aut ex operante. Si, qui operi efficiendo manum admovet, nihil unquam tale molitus sit, aut opus ipsum summisit & pretii & æstimationis, nemini

non stolido vera dicitur prudentia, appa-
paranda ad illud omnia diligenter &
accuratè. In re nostra si primò ha-
bet conjicere oculos in opus, videri
sanè cuivis potest, passim nescire Chri-
stianos, quâ quantâque de re agatur,
dum agitur de transitu ad vitam alte-
ram. An enim ejusmodi est iste tran-
situs, ut clausis illum oculis tentare
possimus, quin priùs cogitaverimus
seriò, providerimus anxie, conati si-
mus industriè, ut quàm rectissimè fie-
ret? Qui animi tantùm causâ ludit,
potest temerè miscere chartas & folia,
quin illas aspiciat. At aliter agen-
dum, cum de nummo ultimo, mul-
tòque magis cum de collo res est.
Dehgamus obtutum in milites illos
infelices, quorum uno alex jactu
vita periclitatur: cum nimirum pla-
res sic aleam experiri coguntur, ut
eum, qui pauciora jactu puncta nu-
merat, laqueus, aut aliud infame
mortis genus maneat: prò quàm il-
li cautè jaciunt, quàm numerant an-
xie, quàm expalleſcunt ad minoris
aspectum numeri! Nimirum non de
lana caprina, aut ticiuillitio, sed de
vita agitur. Non tamen agitur, nisi
de vita hac brevi & caduca solius
corporis. Quantò igitur magis par-
est, tum vires animi omnes intende-
re hominem, cum de anima jacienda
est alea? Utinam probè intellige-
remus, quid tandem illo ex mortis
puncto pendeat: *de sorte mortis!* Eccl. 4.
Cuncti animos advertite. Pendet è
momento mortis aut æternus plan-
ctus, aut æternus risus: aut æterna
captivitas, aut Regnum æternum: aut
ege-

egestas aeterna, aut opulenta aeterna; aut aeterna miseria, aut aeterna beatitas. Et hoc momentum dignum non sit, ut attenda meditatione sit prævisum ac præparatum, non fortuitum? Equidem in re momenti tanti torporem omnem excutere poterit cogitatio quâ altè in animum demittamus, de quo tandem ibi agatur.

III. Illi equestris ordinis ac dignitatis viri, qui norunt, quantum interfit, ut in Principis oculis ludero in certamine vincant, non multis debent rationum momentis, & nescio quâ potenti suadâ induci, ut umbratili in certamine multò antea dexteritatem suam experiantur, & exacuunt. Satis id ipsi intelligunt, & idcirco sylvam propè hastarum frangunt in umbra, ut deinde unam solam in luce publica frangant cum plausu spectantium. Et tamen quâ de re denique his in decursionibus agitur? O grandes nugas! Ille ictus, illa hastæ contorsio veris erit digna encomiis & plausibus, quâ, Christo Rege gloriæ inspectante, impactâ in Luciferi pectus & diffractâ hastâ (qui plenus furore catadromum illum ingredietur, ut omnem contra nos artem & vires exerat,) suâ ille sede excutatur, & pronus ruat. Et qui agnoverit, quanti demum momenti sit hanc pugnam, hunc ictum feliciter cedere, an non omnem in eo operam rectè poni iudicabit, ut usaq; creberrimo dexteritatem hanc obtineat? Hâc, quid multis? hâc Cælum lucratur.

VI. Ita etiam nullâ opus eloquentiâ, ut inducatur ad præsens & gravissimâ

periculum fugiendum, qui illud planè perspexerit. Non multis abhinc lustris, cum Arlate, Galliarum urbe ingens ortum esset incendium, & jam late plurium adiam strage grassaretur, nonnemo, quem annis compluribus Paralysis lecto immotum affixerat, cum jamjam imminentes flammæ cerneret, quibus mox in pabulum esset cessurus, tantum adhibuit conatum, ut redeunte in membra vigore profligare è lecto & tantâ celeritate ad fores propere potuerit, ut flammarum illum globi non assequerentur. Profectò igitur non videtur dubitandum, quin plurima fierent prodigiis simillima, si mens satis caperet, quantum in eo momentum sit, ut evitetor Inferni rogi, qui mortem malam lege non violabili excipiet! Hoc qui penetraret, non ille aliis hortationibus, non aliis monitis opus haberet, quibus incitaretur, ad agendum omnibus animi viribus & facultatibus, ne malâ morte defungeretur. Si vera unquam esset prima illa pars votorum, quæ Moyses proposuit: *Utinam saperent & intelligerent!* vera mox, & absque ullâ morâ, fieret & altera: *novissima providerent.*

V. Plurimum augetur ejusmodi industria & attentissima meditationis necessitas, cum error admittitur incuriâ, corrigi nulla ratione potest. Docent hoc nos vel brutæ belluæ, Equi, Cameli, quin & Asini, qui cum adiguntur à quocunque ad transeundum per aquam glacie constrictam, nisi prius glaciei firmitatem impactâ sapius vi magnâ unguâ exploraverint, an illis

*Plin. l. 8.
c. 18.*

ferendis sit, fuste citius animam ex-
rundi, quam ad portò pergendum im-
pelli se sinent. De Vulpe autem,
quam præ cæteris animantibus versu-
tam scimus, legitur, quòd, cum ad
flumen glacie constrictum accedit,
haud quaquam tamen temerè fidat, &
quamvis mole tam parvâ, pedibus ad
cursum tam expeditis sit, non transeat,
nisi admorâ autè exploraverit, an sub-
terlabentis aquæ murmur percipiat,
quæ argumento sit, dentam esse gla-
ciem, & vulpinæ pelli ferendæ haud
dubiè parem. Tam cautas natura
belluas effinxit in iis, in quibus ad-
misso errori correctio nulla. Et ta-
men homo, qui tantò belluis ratione
& præstat, & se præstare gloriatur,
cum fide certissima illi constet, quan-
tò & facilius, & majori cum discrimi-
ne errerit in transitu illo ultimo, nul-
lam adhibeat diligentiam, nullam so-
lertiam non errandi in negotio, quod
si geratur malè, actum est pro semper,
corrigi & emendari potest nihil? *Si*
Eccl. 11. ceciderit lignum ad Austrum, aut ad
3. Aquilonem, in quocunque loco ceciderit,
ibi erit. Pronuntio paucis ac disertè.
Sicut actus est Prudentiæ Christianæ
summus, providere periculum peri-
culorum maximum, quod est, malè
mori, & providere tempori, non tunc
navim oblinendo, cum aquam jam ad-
mittere ceperit; sic stulticiam stulticia-
rum maximam esse tali tantòq; discrimi-
mini ignavè improvidèque occurrere.
Quot tandem animas habemus, ut,
unâ fluctibus miserè haustâ, aliæ secu-
ræ ad littus enatare possint? Aut est
quispiam, qui viam in Mundum alte-

rum invenerit, non tot obnoxiam
periculis, non tot infamem naufragi-
is, quam est illa, quam ad hanc
diem cuncti teatere? Non est alius
toto latè Oceano transitus tam formi-
dabilis, quam fretum, quod appellat
Magellanicum, & Americam, ac Ter-
ram Ignis interjacet; ibi enim undè
contractis impulsæ motibus hinc Mi-
ris septentrionalis, inde Australis,
fluentium ac resluentium, perperus
& velut domesticas tempestates cient.
Invenorunt tamen Nauclei modum
freti hujus tam multa vitandi disci-
mina, dum illo omisso, longius Au-
strum versùs remotum, nec tot pro-
cellis, nec tam continuâ aquarum pu-
gnâ infame, fretum superant. An
idem fortassis in te nostra fieri potest?
Non est transitus tam formidandus,
quem superare necesse sit omnem, qui
natus aliquando hanc lucem aspex-
it, quam transitus Morris. Hæc
enim fretum quoddam est, in quo uno
maria, Temporis unum, æternitatis
alterum, immanibus inter se fluctibus
certant. Et tamen transitus hic est
planè unicus: alia nec inventa est ad
hanc diem, nec invenietur deinceps
via: hæc transcendendum est. Et tanta
est nostra ignavia, ut non cogitemus,
non provideamus? Non identidem
nos excitemus verbis ejusmodi? *Quid*
me momento illo fiet? O miserum, si
mergor; miserum, si ad scopulorum
aliquem, qui tam multilatenç, allisa,
navis frangitur! Ah infelicem, si
Cælum amitto! actum est, & actum
per interminatam infinitorum seculor-
um æternitatem! Prò conditionem
hor-

horrendam! *statutum est hominibus semel mori.* Semel tantum morimur: & tamen ad moriendum bene videtur necessarium milles milliesque mortuum esse, & suismet erroribus rationem ritè, rectèque, citra ullam erroris metum moriendi, didicisse.

VI. Præterea (juvat enim evadendi viam vobis omnem præcludere) quisquamne nostrum securus est, quòd moriendum sibi non sit, cum expectat minimè? Desidero videre diploma de Cælo allatum, quo certus quis sit de morte non venturà occultè & in tenebris, ut fures solent, sed venturà ut Cursore festinante, qui procul adhuc remotus inflato cornu se propediem ad futurum præannuntiet. Qui habet, promat. An dices: multos amicorum agnatorumque; se vidisse placidà in suo delecto morte defungi? Quantus autem eorum est numerus, quos non expectantes mors oppressit? Solymanus Turcarum Monarcha, ad expugnandam Rhodum machinas mutales vastæ præter mortem molis admoverat. Erecto tormentario aggere dum verberabantur muri, tanto sibilo globi, machinis illis excussi advolabant, ut fessores moræ haberent satis, ut se subducerent, dum illi innoxii prætervolassent. At cum crebrâ tot machinarum explosione rarior jam ac sine sibilo & strepitu globos transmitteret, non provisi ictus incautos, & sui jam securos quamplurimos immani strage enecabant. Quidsi proinde, quæ non tacito sibilo de adventu suo quosdam velut præmonuit mors, nos nec

R. P. Segneri *Christ. Instr. Tom. III.*

sibilo priùs ullo admonitos opprimeret? Cæsareis Legibus nulli Regum datum est, ut pœnæ ac supplicii genus ipse sibi optare possit: & cur divinis id permitti volumus? Haud sanè ita fiet, *Nisi conversi fueritis, gladium suum vibrabit; arcum suum tendit, & 13. paravit illum.* Sic moram trahentes in peccatorum emendatione Vates Regius terret. Jam, inquit, instructa

Bellarum. est divina Justitia gladio, atque arcu; *in hunc* gladio, ut cominus feriat modo quo *locum.* ferre solet; arcu, ut feriat eminus, cum minimè quis opinatur: non tamen denuntiat, hoc, an illo uti decreverit, ut nemo non semper sit paratus. Si proinde vestrum aliquè, AA. Charissimi, hoc ipso loco ac tempore emissum illo arcu telum tangeret, si, inquam, repenti non opinantem mors occuparet, quæ tandem illius per omne deinceps ævum fors futura esset? Quis stultæ fiduciæ fructus, quæ nonnunquam salutem etiam non promeritam sperare ausus est, quæque ad Cælum se appulsum confidebat itinere, quod rectè ad Infernum ducit? Quàm tamen facile est sic opprimi? Si enim quisquam, de morte non provisà certus est, is est, qui certus sibi videtur de morte non repentinâ & improvvisâ obeundâ. *Cum dixerint: pax & securitas: pax, i. Thest. in vita hac caduca, securitas in æternas 5. 3. tunc repentinus ejus superveniet interitus: facti, sed terribiles Apostoli Aphorismi S. Thom. in hunc loc.*

VII. Sic à difficultate operis transeo ad causam alteram, quæ ostendit, quàm necessarium sit, se ad mortem parare

X x x

parare

parare; ad inexpertam, inquam, morientis ruditatem; seu magnam illam ineptitudinem; quâ laborat Peccator, ad moriendum bene, postquam vixit tam malè. Videte autem, quàm cum isthoc hominum genere agam non severè. Dabo ipsis, quòd mors non oppressura sit imparatos & non opinantes, quòd antè ajebam, & res loquitur, plaribus accidere; sed quòd extremo suo in morbo non defuturum ipsis sit tempus, quo ad ritè moriendum se præparent. Et vel hoc dato scire illos volo, maximè necessarium esse, vivere paratos, ut moriantur bene. Suppetet ergo tempus ad paranda omnia: quo autem eorum bono, si illo abufuri sunt? An ineptè & ridiculè præfagite videor? Enimverò satis patet, homulus istos Sacris in Literis parum versatos esse, cùm non aliud malè viventibus minitentur crebrius, quàm mortem non meliorem. Sufficiat meminisse illorum Sapientis verborum. *Cor durum malè habebit in novissimo.* Par est, cordis Peccatorum, & ferri diu aceto macerati conditio; istud non cedit malleorum ictibus. Illi quoque, cùm diu vitam culpis & sceleribus suis immeriti duxerant, tam contumaciter indurescunt, ut quantumcumq; percutiantur à Deo, sensum tamen ictuum habeant nullum: quin non defunt, qui pro eo, quòd demersè de se sentiant, seque merito à Deo ærumnis affligi fateantur, pessimè eadem maledicunt, & similes in voces sacrilegi prorumpunt: *Quid tandem ego deliqui? Non ego pradonem, non latronem in viis egi publicis: videtur Christus me solum peccatum, ac sup-*

Eccl. 3.
27.

pliorum suorum scopum sibi præfuisse. Audiant hi. Non affirmabo ego, quòd si antè se ad mortem non paraverint, ne tum quidem supplices admitturus sit Deus; sicut non admittit militem Dux: qui à signis profugus ad illa redire cuperet, postquam eum hoste pugnatum est. Non, inquam, hoc dicam (etsi dicere procul dubio possem, cùm non nesciamus, superbum Regem Antiochum lubidemmet tempus supplicem surdis auribus fuisse neglectum; *Orabat scilicet. Mach. 2. 17. stus Dominum, à quo non erat misericordiam consecutus.*) Dicam tamen, quòd etsi porrecturus ipsis dextram sit Deus, ipsi tamen amplexuri tam non sint; dicam, quòd etsi suis eos inspirationibus ad salutis curam excitatus sit Deus, suam tamen ipsi operam non sint iuncturi. Quoties beneficus Sol sursum vapores trahit, ut largos in nimbos depluant; & tamen sicca manet tellus, propterea quòd repente ortus è terra ventus nubes dissipet, suòque flatu aridarum herbarum sitim accendat magis, dum paratum jam Calum erat ad sitim illam restinguendam? Ita se Peccatores habent, qui dum vivunt, ad mortem se non parant, tum se paratori, cùm illa preforibus fuerit. Quamvis paratam Deus habeat gratiarum suarum pluviam, quam in eos non parcè destillet, aridiores tamen ipsi sunt, quàm unquam, ob turbinem repente ortum; & nubes tam beneficas dissipantem: ob imperum, inquam, aliquem animi perversum, & propensionem radicatum vindictæ allucius, odii, amoris, aut saltem anxie nimis

de re familiari sollicitudinis, de Testamento condendo, de nominibus expungendis, de dote stabilienda, de centibus exigendis; & cuncta hæc tam inquiete cogitationes facient, ne miseri animæ dent postrema illa momenta, quæ Deus ad peragendum salutis negotium indulget.

VIII. Quin imò non ausum solum affirmare, infelices illos extremâ pressos invalitudine non uluros auxiliis, quæ quantum in se est, Deus offerat; sed quòd ne si velint quidem, rectâ nis uti possint ob maximam illam difficultatem, quæ nascitur partim ex mortuali illo corporis languore, partim ex animæ in tam tristi rerum facie stupore. Cæcus sit oportet, qui non videt, quantum impediunt moribundum vires fractæ jam jamque fugientes: Citharædus etiam arte usque præstantissimus discordibus citharæ fidibus malè luder; & ludat rectè, quem Musices schola ne tironem quidem aliquando vidit? Illi quoque religiosi, Deique obsequiis addicti, qui diu multumque, veniam culpæ à Deo petere, illum revereri, impensè se commendare, & precibus opem postulare, assueverant; valdè tunc laborant, ut statis illis suis actionibus, religioni ac pietati in Deum vacent; & ad hæc omnia prompti illi expeditique sint, quibus alia omnia sanis cordi fuerant? Infelix hoc è numero quispiam cum jamjam animam exhalarat, monitus, ut, quo res ac tempus poscebant studio, se Deo commendaret: Quadraginta, agebat, anni sunt, ex quo nunquam hæc animum

meum subiit cogitatio: nec verò iam novi, quomodo rem istam aggrediar. Hanc difficultatem sentiunt sub illam horam Peccatores omnes, minorem quidam, majorem alii, etsi non omnes eam experiri videri velint. Ut penitus ipsam, ex quo hæc difficultas oritur, fontem pernoscatis, perpendite; hominis voluntatem eatenus, & tantum progredi, quatenus facem illi & lumen intellectus præfert. Nequit autem hæc cognoscitiva vis res aliter voluntati objicere, quàm sicut in ipsa relucet. Unde cum contingat facultatem imaginatricem turbatam, fessam, & vigore ac spiritibus destitutam momento illo res non aliter, ac umbras tenui admodum & obscura luce depingere, consequens omnino est, intellectum vel sideratum esse penitus, vel in cognoscendo planè torpere. Qui autem repetitis actibus rectè agendi assuetudinem non induit, eum tunc oporteret summo conatu uti ad tam multas, statûs illius proprias, difficultates & obices superandos. Quis secundam navigationem illi præfagiat oneraria, quæ præterquam quòd vehementer labefacta est undarum irruentium impetu, Nauclerum etiam fortita est, quem nausea tot inter procellas vexat, & vires ad clavum stare non sinunt? Insuper non solum obruet animam afflictæ corporis molestum onus, sed pungentis etiam conscientie cruciabunt aculei, qui timorem sub id tempus ingentem incutiant, quòd mox sistendus sit reus tribunali Judicis omnia scientis. Neque est, quòd quis suspicetur, immunes hoc

Xxx 2 timo-

timore fore eos, qui tantum nunc animorum præ se ferunt. Affirmo siquidem, non alios tunc majori formidine percellendos, cum in omni ferme genere accidat, eos, qui ante periculum ceteris audaciores videntur, ipso dein in periculo esse omnium timidissimos.

Cwt. l. 2.

Cum discriminis tempus advenerit, in sollicitudinem fiducia vertitur: ut ille ailerit: tantoque magis id nos dicere possumus, quia Peccatorum præfidentia non nascitur ex magna Divinae Bonitatis æstimatione, sed ex tenui & obscurâ injuriarum eidem illatarum. Hæc tamen injuriarum æstimatione tum immanè quantum crescit; partim quia suo Conscientia muneri non deerit, sed in iis constituta angustiis tales eas, quales sunt, proponet; tum etiam ob operam, quam eam in rem Dæmon conferet; qui Lupi instar turbido maximè celo prædam quærentis, quantum poterit terroris Peccatoribus in illa caligine incurere studebit.

IX. Scio, esse nonnullos, qui etsi suæ vel peritiæ vel industriæ parùm fidant, plurimum tamen spei in eo reponant, qui confidentes extremo illo tempore audiet, & ad luctum animabit. Neque vana hæc spes est: cum non sit ambigendum, quin tum ille opis afferre plurimum possit. Unde par esset, quod si, dum valent, deligere sibi perpetuum animæ moderatorem virum, ejusmodi, quem sibi cuperent in pugna illa tam difficili adesse. Verùm etsi non contemnendum, minimè tamen sat validum est ejusmodi præsidium. Vir genere, sed non animo

nobilis, armorum etiam tractandorum imperitus, ad singulare certamen provocatus, provocationem tamen admittit, eâ spe, quod adjutorem in pugna esset habiturus virum in palastra exercitatissimum, & sibi in paucis amicis. Nec verò veteranus ille pugil partibus suis defuit. In ipsâ siquidem pugna cum æmulo, fixo in amicis digladiantem obtutu; tege, ajebat modò, te contra ictum humilem; attende; progredere; recede tantisper; nunc feri. Sed frustra omnia Nobilis: enim & artis imperitiâ, & pavore consternatus vix in illa rerum perturbatione vocem audiebat dirigentis; tantum abest ut exequeretur, quæ jubebatur: quare mox ab æmulo lethali acceptâ plagâ animam in arena posuit, tanto perlestritâ inspectante. Plurimum sane, quàm credi dicere possit, Christianorum fors est eadem illo in singulari certamine, quo omnes norunt se congressuros cum hoste humani generis. Nuntur illi ope & consiliis prudentis & periti animorum arbitri, qui, quid factò sit opus, in tempore suggerat; quid dicat: nunc admittorum veniam à Deo pete; Fidei actum elice; conformitatis cum divina voluntate, contritionis perfectæ, fiducie in meritis Christi Jesu, & in ejus etiam pro te fuso Sanguine. Sed si infelix ne vocem quidem istarum notionem assequitur (tam alienus ille ab hujusmodi virtutum actibus semper fuit) quâ tandem ratione proficiet ex sapientibus sacri arbitri monitis, qui quàm illa opportunè suggerere potest, tam non potest eadem in.

de Poe
d. v. c
nullusL. etiam
ff. de ve
bor. sig
fic.P. SEGNERI
Homo Christianus

infundere? Quin cedet primis oppugnationibus, & allentietur motibus perfidiæ, intolerantiæ, iracundiæ, diffidentia, ad quos hostis sollicitaverit; quod perinde est ac primis ab eo ictibus penitus transfodi.

X. Admittam & illud; expiuros hosce confessione animum, & non unâ lacrymâ noxas eluturos. Eas tamen ego Confessiones, quæ extremo illo tempore fiunt ab homine peccatorum suorum sordibus eò usque immerso, nullâ bene, & ex Christiana legis normâ mortis obeundæ curâ, tam parvi facio, ut videres anchoram spei meæ tenui ligno & virgulâ credere velle, si hisce meam salutem niti cuperem. Nec illud quidem mihi persuadeo, dignas eas esse Confessionis nomine: tantum abest, ut effecta ab iisdem verâ Confessionis expectem. Si parturienti jam mortuæ ad foetum eximendum secetur uterus, lex vetat eam parientem appellari: *Falsum est, eam peperisse, cui mortua filius extractus est.* Quomodo igitur verâ sincerâque Confessiones dici possunt eorum Peccatorum, quorum jam semimortuorum ex ore agrè elicitur Ita, aut Non, quin fatisciant, quid dicant? Ad lacrymas autem quod spectat, istæ non unius sunt generis. Si sinister moribundi oculus lacrymas exudare cœperit, mali id ominis Medici pronuntiant; cum id sit argumento, eor jam fatigatum & languens mali vi tanquam prælo compressum exudare. Mihi videntur nonnullorum, vitiis ad eam diem assuetorum, lacrymæ cieri fumo rogi Infernalis, qui jam

tum eorum se oculis ingerit. Lacrymæ sunt plerumque oculi sinistri, quia Caini, Saulis, Semei, & Regis Antiochi exemplo non tam culpa pudore, quàm penæ metû expellit: magisque ferè iis dolet, quòd porro non possint pravæ suas appetitiones satiare, quàm quòd iis antehac tam turpiter obsecundârunt.

XI. Quod si quem dabit ex hoc Peccatorum numero (quòd perrarò fieri assolet) sensuum sui que planè compotem, ne tum quidem securum esse juberem. Ferme isti non applicant animum ad rectè moriendum, nisi tum, cum jam mors, ut sic loquar, cubile, in quo jacent, ingressa ad lectum, eos abstractura, accedit: idque quia vel agnati falsâ pietate, & verâ prodicione inducti, ad extrema usque differunt de morte instante monere; vel quia ægri, etsi de vicino periculo moniti, animum inducere non volunt ad credendum, verè propinquam esse migrandi horam, atque ita moras ex moris neunt, nec antè sacris se Ecclesiæ Mysteriis ac Sacramentis muniunt, quàm cum illa adhibita vix jam quidquam afferunt adjumenti. Atque utinam vel is, qui morientem juvat, totâ Sacerdotalis suæ autoritatis potestate usus, præstare possit paucis, quod non nisi multis absolvitur! Sed quid id ipse speret? Subuculam, quam sordidus & fumosus carbonarius annu integrum gestaverit, lavare tandem peritus fullo potest; sed quantâ ad id industriâ, quanto tempore est opus? Quoties defricanda manibus, lixivio imbueda, recenti iterum, iterumque

X x x 3. aquâ

aquâ ablunda & eluenda est? Non minus contumacium sordium multorum contraxit Conscientia. Et illam Sacerdos verbis pauculis niye candidiorem reddat? An non sufficit, erit qui dicat, absolventi à noxis formulam pronuntiare? Hæc autem sanè, quam brevi tempore proferri tota potest. Sufficit equidem sacra illa verba pronuntiare, dum non desint conditiones ad effectum eorum requisiti. Sed hic Rhodus, hic salus. Paucis & citò absolvitur à culpis Peccitens, sed non paucis & citò ad id ritè præparatur. Cùm efformatum, suâque distinctum in membra est infantis materna in alvo corpusculum, momento unico Anima introducitur; formando tamen illi quadraginta saltem dies requiri, si fœtus sit masculus, octoginta autem, si fœmineus, satis communis est Medicorum sententia; & in hac scilicet formatione tota difficultas exhaurienda est. Nec multum dispar est doloris jamjam morientium conditio. Non multi laboris est, illum animare; at non levis, illum perficere & formare: primùm ac perfectus fuerit, mox animatur gratiâ, absolutionis Sacramentalis virtute collarâ: sed ad perficiendum, pro! quo, quantòque conatu est opus! quantum divini auxilii ad præparandum cor ineptum requiritur! Et sit, qui hæc omnia tam levi brachio perficere speret? Felices sanè illos, imò potius miserrimos, qui in re tanti momenti tam fœdè hallucinantur! S. Hilarion vix sibi promittere finem bonum potuit, postquam annos ipsos se-

ptuaginta in Dei obsequio tantâ fide, & constantiâ in solitudine transegerat, etsi nec ipse ignoraret, quæ esset virtus sententia Sacerdotalis, eo tempore pronuntiata. Et vos è diverso finem istum tam beatum jam manu stringitis? Faceamur oportet, bonum illum senem, cum tot aliis sanctissimis hominibus aberrâsse à via, dum illi per prærupta & aspera studuerunt terminum salutis assequi, ad quem isti salu tam facili sperant pertingere.

XII. Ex his sapienter quis arguet, quàm non sit nec estimanda, nec optanda mors illa nonnullorum è Christianis, qui placidè & suaviter suo in lectulo expirant. Pronum est fieri, tantam pacem tranquillitatemque Dræmonis arte studiosè procuratam esse: is enim, ut alii quoque ejus fortis Peccatores animos sumant, aut saltem minus formident, venatorem imitatur, qui turdi cerebrum dextrè elidendo impedit, ne suo is strepitu, & vocis sono, socios terreat, & in fugam agat. Credite sanctè affirmanti, illo momento timere, plenum est periculo; sed multò detertius est non timere: qui enim certus, se toties non perfunctoriè offendiisse Deum, tam præfidens est tum, cùm ejus conspectui sistendus est, argumento id nimis manifesto est, quòd infeliciter ignarus, nec Deum, nec se, nec culpas à se admittas agnoscat. Navim carere velis, quibus ventum excipiat, ejusque favore in portum provohatur, perquam noxium est; at multò est nocentius, vela, cùm venti furunt, habere capacissima; quis enim tunc vi aut arte ullâ retinebit, quò minus
in

in scopulos illisa frangatur? Unde non est majus Animæ flagitium dedita, malum, quam prudentia nimia: quo enim ista minus formidat justum Judicem DEUM, tantò difficilius ab illo irritando & offendendo avocatur: tantò etiam difficilius inducetur ad eum post offensam denuò conciliandum.

XIII. Vel una earum rationum, quas attuli tam multas, probè intellecta, sufficere abundè posset ad eximendam nobis insaniam, ita ut absque morâ statuamus, jam nunc initium aliquod facere ad mortem ritè obeundam nos præparandi: quid autem par est omnes efficere? Nilominus parùm abest, quin dicam, bonâ meâ veniâ licere vobis omnes nihil pendere, si eas conferatis cum maximo authoritatis, quam adducam, pondere. Equidem quodcumque pro concione dicenti propositum est solis rationum momentis, & argumentorum pondere inducere & persuadere aliquid Auditoribus, facile isti deceptionis aliquid suspicari possunt, quâ Orator vel delusus ipse sit, vel audientes deludere paret, etsi sine non malo: sed nulla relinquitur ita suspicandi causa, cum authoritate res agitur, & illâ maximè, quam fides subministrat. Tum enim non Oratores sacri tanquam Legati, sed DEUS ipse loquitur; quem scimus nec falli posse, nec fallere. *Impossibile est mentiri DEUM.* Hæc igitur tam nulli obnoxia deceptioni authoritas impellere debet quemlibet, ut ad mortem obeundam se paret quàm,

diligentissimè: Christus enim Servator noster, qui ignorare non potest, quid tempore illo tam difficili præstare homo valeat, jubet, ne vel momento unico apparationem illam differat, qui quidem aliquâ salutis suæ curâ tangatur. Matthæi vigesimo quarto sic loquitur: *Vigilate, quia nescitis, quâ horâ Dominus vester venturus sit: nescitis inquam, quo momento hinc sitis evocandi.* Idem monitum mox sequenti etiam capite, inculcat, dum Parabolam illam virginum prudentium & fatuarum claudit his verbis. *Vigilate itaque, quia nescitis diem, neque horam.* Lucæ duodecimo, non dubitat asserere, debere nos esse similes servis, qui nocturno tempore ad ædium fores herum expectant reducem nuptiali à convivio, ea ætate in seram noctem protrahi solito. *Et vos similes hominibus expectantibus Dominum suum, quando revertatur à Nuptiis, ut cum venerit, & pulsaverit, confestim aperiant ei.* Marci verò decimo tertio paucas intra lineas ter idem monitum inculcat. Primo loco ait: *Vigilate, & orate; nescitis enim, quando tempus sit.* Mox addit: *Pigilate ergo, nescitis enim, quando Dominus veniat, serò an mediâ nocte, an galli cantu, an manè.* Denique, ne quis existimaret, Apostolis hæc tantum dicta, aut aliis, qui virtutis studium ac sanctimoniam singulare profiterentur, quorum est, etiam suadentem & consulentem DEUM audire, his denique verbis tam serâ & gratia monita obsignat: *Quod autem,*

Luc. 12.
30.

Marci
13. 33.

non sit, manere verisimile & alterum; quod fortassis etiam pauca illa momenta suffectura sint ad felicem mortem obeundam. Ex quo utique consequens sit, tam prudenter facturum, qui tristem illum & molestum apparatus præcemerit, quam qui illo ante tempus, fructu non magno, se fatigavit. DEUM immortalem, quam multos insanos vinculis ligamus in Morotrophis, & cippis continemus, qui tamen longè mitius delirant, quam qui ita loquuntur, Christiani! Ubi de Anima agitur, spem reponere in eventu incerto, & fortuito? Catenis, catenis planè hic opus est, ubi sic credimus, & sic loquimur. An grandem pecuniæ summam locare parati estis, ubi census annuus fortassis vobis reddatur? Scio vos non ita desipere, ut putri palo in te tam non levis, ut vos dicitis, momenti niti velitis. Et huic palo niti velitis animam & salutem vestram, quo malè paucorum nummorum summa niteretur? O stupiditatem! ô deliria vigilantium! Possent sufficere ad gerendum rectè salutis negotium momenta paucula; demus: quid si autem non sufficerent? Et verò audite, quid Christus ipse ad litem hanc definiendam dicat: *Esote parati, quia quâ horâ non putatis, filius hominis veniet.* Non dicit: *Paramini; Parati esote*, inquit. Non vult igitur, ut paremus nos illo momento, sed ut illud momentum paratos nos inveniat. Et ita volendi causam non habuisse putemus? Si ad rectè & absque salutis discrimine.

R. P. Segneri *Christi. Infr. Tom. III.*

moriendum præparatio sufficeret tu multuaria, quâ se ad rem tantam accingere vult postremo in morbo major mortalium pars, an tam seridè Christus urget, ut non tum se præparent, sed ut parati sint? Quisquis ad mortem paratus accinctusque non vivit, satis securus & certus esse potest, quod mortem non paratus sit obiturus: præparatio siquidem ad mortem bonam, est vita bona: hæc autem non consistit in momentis pauculis; sed in multarum se consequentium actionum longâ & non interruptâ serie ad tantum finem servientium. *Vigilate omni tempore o-Luc. 21. rantes, ut digni habeamini fugere ista 36. omnia, quæ futura sunt, & stare ante filium hominis.* Si milites tum solum docerentur onerare fistulas, dimicare gladiis, ordines servare, quando rectè in hostem eundum est, quæ posset esse victoriæ obtinenda spes? Si quo ad Nuptias sponsa vocaretur momento, tum juberetur repenti sartor adaptare corpori vestem, quam bellam, quam aptam sponsæ vestem futuram arbitremur? Si tum primùm aggeres struerentur, ad exundationem torrentis impediendam, cum ille jam magno impetu ex alti montis jugo deorsum præcipitat, an nihil vastationis agris inferretur? Et tamen, ô insanos, qui hoc ipsum agere volunt in negotio, quo nullum uspiam momenti majoris esse potest! Sapiamus tandem AA, Dilectissimi: spectemur tutiora, & festinemus occupare tempus: ita certè suadet Sapiens: *ante Eccl. 78. judicium para justitiam tibi. Qui vehi 19. potest*

Yyy

potest

potest navi bellicâ probè armatâ, rebus omnibus necessariis instructâ, ad cursum expeditâ, cur, hâc omisâ, scaphulam contendant malè fartam, non annonâ, non apparatu nautico instructam, Navarcho destitutam? Neminem illud moveat, quòd non defuerit, qui horâ extremâ abundè de necessariis sibi providere potuerit, sicut Latroni bono rem cessisse fide docemur. Miracula sunt ista, non exempla. Contigit etiam nonnunquam funem frangi, cum Reus in furcâ ageretur; eique vitæ gratiam fieri, quam junctis clamoribus Spectatores exoraverant. An idcirco, qui apertum carceris ostium invenerit, nulloque se periculo subducere potuerit Iustitiæ, hærebit tamen ignavus in ergastulo, spe fretus libertatis post colulum jam laqueo insertum impetrandæ? Enimverò homulum ejusmodi Ducem constitueris illius exercitûs, qualem sub signa convocare se posse affirmabat Sapiens: *Stultorum infinitus est numerus.* Rectius autem hoc loco, & tam sublimi scilicet dignationis loco stabit, quisquis salutis negotium eventui tam incerto voluerit committere. *Quæ à jure communi exorbitant nequaquam ad consequendum. I. intiam sunt.* Si parate se ad mortem triste quid ac tetricum videtur, perpendite quæso, quanto dein tristius magisque terribile futurum sit, mori imparatum.

II.

XV. Satis jam & ad rationis & ad Fidei lumen demonstrata est necessitas temporis se parandi ad mortem;

superest, ut rationem, quæ ea in retinenda sit, paucis indicem. Hanc ego totam ad duas revoco præparationes, remotam unam, propinquam alteram. Gladiatores & Luctatores antiqui duplici se modo parabant ad præmium in arena consequendum; Primus erat, quo vires ac robur ferreare studebant; alter, quo non interrupta exercitatione ea privatim edebant specimina, quibus postmodum in Amphitheatris, in tot spectantium oculis inclarescerent. Lucta & pugna cuilibet pugnanda erit, Mors: à beatam, qui in rotis Curia Cælestis oculis hac in pugna vincet! quia victoriæ præmium erit omnium honorum æternitas: *Qui viderit, possideat. Apoc. 22. 3.* Geminâ proin etiam præparatione est opus. *Paratum cor meum.* Deus, paratum cor meum! Primo loco Providendæ vires sunt, & roborandæ, & solidò quotidie cibo augendæ. Id inquam agendum ante omnia, ut sinceræ exactæque Confessionis ope divinam recuperemus gratiam & amicitiam; & hanc Confessionem non abs se foret à primis conscientia vitæ annis petere, si quis nondum eas secum cætenus rationes iniiit: quâ ratione affirmarentur illa decreta ac proposita, tam crebrò aliàs infirma ac vacillantiâ; hâcque majori diligentia & accuratatione supplerentur, qui toties in Confessionibus ordinariis obrepunt, errores in animi latebris perferunt, in natura peccatorum explicanda, aliisque Sacramenti illius nunquam satis æstimati partibus adimplendis; cuius usus quò promptior, tantò est non-

annquam minus accuratus. Vigorem hunc animi, veræ Poenitentia beneficio obtentum, augere oportet piis aliis actionibus adjunctis, elemosynæ in pauperes erogata, abstinentia à cibis, religionis in Deum ac Calites, usus frequentis & stabilis divinorum Mysteriorum; cautum dein esse oportet in illis vitandis immoderationibus, quæ valde atterunt vires, aut periculo exponunt invaletudinis. Fit hoc, si vitentur occasiones periculosa, animi relaxationes nimia, conventicula suspecta, garrulitates ineptæ. Si his omnibus Pugiles antiqui abstinebant, ut coronâ brevis ævi cingerentur, quid par est facere, aut quid durum videri potest pro coronâ solidâ ac sempiterna? *Qui in agone contendit, ab omnibus se abstinere: & illi quidem, ut corruptibilem coronam accipiant; nos autem incorruptam.* Uterque hic modus & exercitandi actiones piæ sanctasque, & abstinenti pravis ac periculosis, indicatur à Christo Allegoriâ illâ lampadam accensuram, quas præferre oportet manibus, ne impingamus in obstacula; & lumborum, quos præcingere necesse est, ut sic veloces & expediti simus ad Dominum nocturnis in tenebris adventantem excipiendum. *Sini lumbi vestri præcincti, & lucerna ardentes in manibus vestris.* Atque hæc remota est præparatio ad mortem beatam: ad rationis & Legis Christianæ normam vitam exigere: quâ sine vitâ mortem sibi promittere felicem, est nigram carbone in pariete lineam describere, cujus pars ultima candida sit.

Sed quis sapiens rem hanc successuram existimet? ut reliquæ, sic & ultima lineæ pars nigra erit. Turis cadauca eam in partem & latus proruit, versus quod pendebat; mortales quoque nunc ad dextram morientes cadunt, & salvi fiunt; aliâ ad sinistram, & pereunt; prout nimirum vivi habitibus & propensionibus bonis aut pravis hanc illamve in partem inclinabant. Ad hanc remotam præparationem revocari possunt omnia nomina ac debita, quibus satisfaciendum est, quæ ceteroquin multum implicare, & à negotio omnium maximo avocare possent, legata, inquam, pia, restitutio rei alienæ, mercedes debita, & ultimæ voluntatis libellus, sicuti id juris competit; ut ita navis instar sit ad navigandum tam expedita, ut præter ventum à puppi expectet nihil.

XVI. Altera Pugilum præparatio ad vincendum erat, crebrâ & umbratili exercitatione seriis pugnis præludere. Hæc quoque imitati istos decet, perinde nos gerendo, ac si jam postâ vitæ spe, deserti ab amicis, à Confessario devia æternitatis mox ineunda moniti, agonem aggredieremur. *Dispone domus tua, cras enim morieris.* Hic ad Deum se vertere oportet, earumque elicere virtutum actus, qui magis & necessarii & utiles ac proficui sunt, ad sanctè migrandum, ut sunt maxime Fidei, Spei, Charitatisque Theologicarum, quibus addendi semper contritionis ac Doloris perfecti, & conformitatis voluntatis nostræ cum Divina; illius quidem, detestando omnes

mnes præterita vita culpas; hujus autem, acceptando à Deo pœnas pro noxis immittas, morbi ipsius ac mortis præcipuè. Profitetur proin quisque quàm creberrimè, tenere se fide firmissimâ, quidquid Deus loqui & manifestare dignatus est, Ecclesiæ suæ ministerio ad eam rem usus; paratus vitam dare & sanguinem ad obsequandas hoc velut sigillo veritates revelatas, & vitam ponere illius Religionis & Ecclesiæ causâ, cujus membrum tam inde à matris utero singulari Dei beneficio quis est constitutus. Profitetur reponere se spem omnem in miserationibus Dei infinitis; per has confidere obtenturam culpæ veniam, gloriæ possessionem, quâ nec Latrones pœnitentes! ac verè dolentes extorres voluerit. Profitetur toto se animo amare illum ut Deum suum, ut Conditorem, Conservatorem, ac Redemptorem dulcissimum, agendo gratias pro beneficiis, quæ & maxima & plurima in immentem contulerit, & præcipuè pro vita in Crucis arâ pro se oblatâ. Testatur, displicere sibi super omne malum injurias ipsi allatas, quibus sanctissimas & æquissimas divinæ voluntatis leges pro nihilo violârît; quòdque, si liceret denuo vitam ordiri à principio, mori millies, quàm summum bonum offendere mallet. Ejus in rei argumentum dicat accipere se ab ejus manibus demissione quàm possit maximâ morbum, dolores, mortem, dum tibi perfido & rebeli debitam, quem idcirco id unum cruciet, quòd vitam non habeat, nisi unicam, uni-

cè discupiens vel millenas sacrificare ad satisfaciendum tot injuriis ipsi illatis. His, aliisque generis ejusdem, exercitationibus paret se quisque ad transitum, velut jam tum imminet: commendat suam Deo animam, ut is hinc abeuntem suismet manibus excipiat; imploret Sanctissimæ Matris opem, Calitum omnium, & Custodis maximè sui Angeli, omniumque planè Beatorum Geniorum, sicut patrocinium eorum implorabitur in precibus fundi solitis, dum migrat anima, Verbo, Ideam quisque sibi formet, proportionem suâ respondentem operi illi magno, quod olim erit perficiendum, cum benè rectèque erit moriendum.

XVII. In Rhodo Insula Draconem tam mole corporis vastum, quàm damnis passim illatis formidandum fuisse Annales memorant. Vivam hanc pestem ut è medio tolleret Eques, Gallus natione, qui supremum subinde sacræ illius Militiæ Magisterium gessit, in villam se suam contulit; cumque Draconem, vero illi perisimilem, ex contusa, ut Scenici solent, chartâ confici sibi curâisset, quor diebus fictum istud bellæ corpus è famulis aliquem ingredi jussit, qui huc illuc moveret, & veri monstri partes meliorem, quo poterat, modo ageret. Assuefecit deinde Molossos geminos, ut Draconem hunc fictitium aggrederentur, ipse verò equo insidens, hastâ, ceterisque in rem idoneis armis instructus, non equum magis, quàm se usû ipso, ferire monstrum, & non expavescere docuit. Sic omnibus

Veget.
3.

bus in otio & umbrâ paratis, Rhodum, cum maturum visum est, cum canibus, equo, & seruo rediit, ut feriâ jam pugnâ Draconem oppugnaret; quæ res præmeditata tam belle ac feliciter cecidit, ut pernicie illâ Regionem liberaret, nominis verò sui famam latè propagaret, ut Equitum illorum Magister Supremus, quod dicebam, legeretur, quos & pugnare cum monstros & vincere posse palàm fecisset. Observandum ea in re, quàm salubris usus fuerit præparationis non propinquæ minùs, quàm remotæ, nec propinquæ tantum, sed etiam in re, quoad ejus licuit, simillimâ, & veræ pugnæ non difformi simulacro! Sic age re oportet sapientem quemlibet. Illa, quam animo quisque suo objiciet, Mors, erit velut chartaceum simulacrum, comparata veræ morti: nec tamen refert. Ea enim exercitatione pulcherrimè se comparabit, & fictis ictibus veros magno animo ac dexterritate infigere discet. Non inusitatum militiæ stratagemata est. Exercitum priùs quàm cum hoste configat, altiore loco sic collocare, ut omnes hostiles copias in conspectu habeat, ne inani metu numerosiores sibi fingat.

Veget. l. 3. Sic collocandus Exercitus, ut hostem videre possit. Nec minoris artis est, affluere militem suum ad vincendum variis velitationibus hostem antè quàm totâ acie pugnetur. Ita Marius, magni Romanos inter Belli Duces nominis, non priùs totum profligandum sibi Cymbiorum Exercitum censuit, quàm Gigantes illos, quales mole corporis videbantur, viuci à Romanis posse, multâ prævia

velitationes, è quibus rei summa haud quaquam penderet, docuissent. Atque hanc propinquam præparationem Servator innuit, dum non dixit, ut parati mortem expectemus, sed ut expectanti simus similes: *Et vos similes hominibus expectantibus Dominum suum*: quibus verbis indicat, non omni quidem momento expectandam mortem esse, omni tamen momento nos debere esse similes expectantibus, illarum exercitatione crebrâ virtutum, quas illo momento suæ salutis seriò studiosi Christiani consueverunt exercitare.

XVIII. Adhuc mussitabit vestrùm nonnemo, & dicit: sic parare se ad mortem, esse quoddam mori ante tempus, & non solum simulare mortem: se proinde non invito alium quemlibet uti posse medio tam molesto; sibi quidem non arridere rationem non timendi mortem, quæ ipsâ morte sit magis timenda. Sed parcius ista: qui ita sentit, res ejus loco non bono sunt. Captivus, qui, quoties janua carceris aperitur, inhorrescit, satis ostendit, se innocentem non esse, sed reum, sed damnatum, quòdque in momenta aliud nihil, quam Crucem expectet. Nec enim, qui liber dimitti sperat, trepidat aut turbatur, sed latatur. Sic & nostra res se habet. Timor ille mortis tam vehemens, quoties de ea infertur mentio, ille de ea loquendi, quin & cogitandi horror, argumento est minimè bono, Conscientiam non letum sperare, sed funestum & tristem exitum formidare. Væ misero, quisquis ita

vivit: Beatum è diverso illum, qui non absque animi sui solatio, certè absque horrore, nuntium de adventante morte excipit, aut de ea secum solus cogitat! Satis enim eà re prodit, nullà se culpā suā captivum attrinere; sed illorum insontium ex genere esse, qui quoties vel clavium, vel catenarum, strepitum audiunt, latum expectant de libertate mox obtinenda nuntium, & spem fovent, illis ex ærumnis & angustiis tandem abeundi. Curet proinde quisque vestrum animum habere omnino sceleris conscientia immunem, crebrò eum in finem divinis usurpandis Mysteriis; & tum discet, quàm paulatim cessaturus sit timere mortem, quæ tantum nunc timoris incatit. *Beati mortui, qui in Domino moriuntur.* Dei verba sunt. Quinam autem sunt mortui illi, qui moriuntur, nisi illi, qui ante mortem ita se gerunt, sic agunt omnia, ac si re ipsa morerentur? Beati idcirco sunt primò, quia usu & familiaritate, si ita loqui fas est, cum morte jam inita plurimum imminuerunt, formidinem; dein Beati, quia *in Domino moriuntur*: id est, moriuntur inter divinæ brachia Providentiæ: moriuntur, ut vitam novam vivant; moriuntur morte non tam verâ, quàm apparente, ut sidera, quæ orto Sole non amittunt, quam noctu ostentabant, lucem, sed augent, etsi nostris oculis ex-

Apoc. 14.
23.

tincta videantur. Et quamvis hæc exercitatio, allatis Christi verbis. *Et vos similes hominibus expectantibus Dominum suum*, insinuata, plena nunc quidem foret tadio, quid refert, dum tantum emolumentum affert, & æternitatem in tuto collocat? An non præstat pharmacum amarum, & minus gratum palato, sed salubre, potioni dulci, sed venenata? Memineriat omnes, quòd semel malè mori, est mori malè per omnem æternitatem. *Periisse semel æternum est.* Nec sinant se larvis terri, ut pueri; discant potius non timere; & contemnere larvam eamprehendendo manibus, versando, & quid rei sit, undique circumspiciendo, ut res ipsa aliquando non formideatur. Vivant omnem diem, tanquam eorum, quos victuri sunt, postremum: Sacrificanti adstant, tanquam postremum adessent: aperiant Sacerdoti noxas perinde, ac si postremam id ante luctam facerent: si sacro pascantur Epulo, tanquam non amplius pascendi: sic orent, quasi deinceps non oraturi. Deum bonum, quantus exercitiorum harum fructus exister! Nemo melius isto vivit; & sic nemo illo feliciter morietur. *Beatus ille servus, quem cum venerit Dominus ejus, invenerit sic facientem: Amen dico vobis, quoniam super omnia bona sua constituet eum.*

Finis Partis Tertiæ.

Re-